

Asia

Komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi EU:n kahdeksannesta ympäristöohjelmasta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 14.10.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n kahdeksannesta ympäristöalan toimintaohjelmasta (jäljempänä kahdeksas ympäristöohjelma) (COM(2020) 652 final), joka on komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) aloite. Ohjelma on myös komission esitys toimenpiteistä Yhdistyneiden kansakuntien (YK) kestäväen kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n ympäristötavoitteiden toteuttamiseksi ja linkittyy taloudelliseen elvytysohjelmaan.

Komissio esitteli asian ympäristöneuvostossa 23.10.2020. Ehdotusta on käsitelty neuvoston ympäristötyöryhmässä 11.11 ja 19.11.2020. Ehdotuksen käsittely neuvostossa jatkuu vuonna 2021 Portugalin EU-puheenjohtajakaudella.

Suomen kanta

Suomi pitää komission päätösehdotusta kahdeksannesta ympäristöohjelmasta tarpeellisena jatkumona vuodesta 1973 jatkuneeseen EU:n perussopimuksessa määritellyyn tapaan päättää yleisistä ympäristöön kohdistuvista toimintaohjelmista yhdessä neuvoston ja Euroopan parlamentin kanssa. Päätösehdotus on johdonmukainen osa Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa ja linkittyy taloudellisen elvytysohjelman politiikkakokonaisuuteen.

Suomi tukee ohjelman kuutta aihepiireittäin jaoteltua tavoitetta, jotka kattavat hyvin keskeiset seuraavien vuosikymmenien ympäristöhaasteet. Suomi korostaa ohjelman roolia unionin panoksena YK:n Agenda 2030 ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamisessa ja kannustaa unionia tehostamaan toimia kaikkien YK:n Agenda 2030 tavoitteiden saavuttamiseksi.

Suomi pitää komission esittämiä ohjelman tavoitteiden saavuttamisen mahdollistavia tekijöitä hyvin valittuina ja perusteltuina. Erityisesti Suomi korostaa tavoitteiden sisällyttämistä kaikkeen asiaankuuluvaan EU:n ja kansalliseen politiikkaan ja tämän tavoitteen seuraamisen tärkeyttä. Samoin synergioiden ja mahdollisten ristiriitaisten tavoitteiden seuraaminen on ensisijaisen tärkeää. Suomi esittää huomionaan, että EU:n

biotalousstrategian toimeenpanolla on merkittävä rooli ilmastoneutraaliustavoitteen saavuttamisessa.

Komissio ehdottaa uutta seurantajärjestelmää, jolla se aikoo säännöllisesti tarkastella edistymistä aihepiireittäin jaoteltujen tavoitteiden saavuttamisessa. Suomi pitää hyvänä komission tavoitetta esittää helposti saavutettavat uudet keskeiset indikaattorit, jotka tarjoavat päätöksentekoa tukevaa tietoa tavoitteiden saavuttamisesta ja ympäristötilasta. Suomi pitää tärkeänä, että uusi seurantajärjestelmä perustuu pääasiassa olemassa olevan lainsäädännön mukaan säädettyihin seurantoihin ja raportointiin, ja niin että jäsenvaltioiden raportointivaatimukset eivät kasvaisi.

Koska työ keskeisten EU:n ympäristötavoitteiden saavuttamiseksi jatkuu vielä vuoden 2030 jälkeen, tulisi ohjelmassa säätää tarpeesta jatkaa ympäristöohjelmaa sen päättymisen jälkeen. Suomi pitäisi hyvänä, että päätökseen sisältyisi välitarkastelun ohjelman puolivälissä vuonna 2024 tavoitteiden tarkistamiseksi ja mahdollisten uusien ympäristöuhkien mukaan ottamiseksi ohjelmaan.

Suomi pitää hyvänä, että komissio aikoo käynnistää laajat konsultaatiot jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa keskeisten indikaattoreiden laatimiseksi. Ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi Suomi korostaa koko yhteiskunnan roolia, paikallisen tason toimien merkitystä ja toimeenpanon seuraamisen tärkeyttä.

Suomi pitää ehdotuksen oikeusperustaa (SEUT 192.3 artikla; ympäristö) asianmukaisena.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komissio antoi 14.10.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston päätökseksi vuoteen 2030 ulottuvasta EU:n kahdeksannesta ympäristöohjelmasta (COM(2020) 652 final), joka on komission Euroopan vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal) aloite. Ohjelma on komission esitys toimenpiteistä globaalien kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030:n ympäristötavoitteiden toteuttamiseen ja linkittyä taloudelliseen elvytysohjelmaan.

EU:n ympäristöohjelmat ovat ohjanneet EU:n ympäristöpolitiikan kehitystä 1970-luvun alkupuolelta lähtien. Seitsemännen ympäristöohjelman voimassaolo päättyy 31. joulukuuta 2020, ja sen 4 artiklan 3 kohdan nojalla komission on tarvittaessa annettava ehdotus kahdeksanneksi ympäristöohjelmaksi hyvissä ajoin, jottei seitsemännen ja kahdeksannen ympäristöalan toimintaohjelman välille synny katkoa.

Ohjelman yleisenä tavoitteena (1 artikla) on nopeuttaa unionin siirtymää ilmastoneutraaliin, resurssitehokkaaseen ja puhtaaseen kiertotalouteen oikeudenmukaisella ja osallistavalla tavalla, jotta YK:n agenda 2030 ympäristötavoitteet ja kestävän kehityksen tavoitteet saavutetaan ja tuetaan täysin Euroopan vihreän kehityksen ohjelman ympäristö- ja ilmastotavoitteita.

Ohjelman tavoitteet perustuvat seitsemännen ympäristöohjelman tavoitteisiin ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan. Pitkän tähtäimen tavoitteena on, että kansalaiset eläisivät hyvin vuonna 2050 maapallon resurssien rajoissa. Artiklassa 2 määritetään myös ohjelman kuusi aihekohtaista ensisijaista tavoitetta: (1) ilmastoneutraaliteetin saavuttaminen 2050, (2) ilmastomuutokseen sopeutumisen edistäminen, (3) kiertotalouteen perustuva kestävä kasvu, (4) nollapäästökunnianhimo ilmaan, veteen ja maaperään, (5) luonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja edistäminen sekä (6)

siirtyminen kestäviin tuotantjärjestelmiin, keskittyen energia-alaan, teollisuuteen, rakennettuun ympäristöön, liikenteeseen ja elintarvikkeiden tuotantoon.

Artiklassa 3 esitetään ohjelman tavoitteiden saavuttamisen mahdollistavat tekijät:

- EU-lainsäädännön tehokas täytäntöönpano jäsenvaltioissa
- ohjelman tavoitteiden sisällyttäminen kaikkiin politiikkatoimiin
- ilmasto- ja ympäristötavoitteiden säännöllinen mukaan ottaminen eurooppalaiseen ohjausjaksoon
- kestävän rahoituksen edistäminen
- ympäristön kannalla haitallisten tukien käytöstä poistaminen vaiheittain
- toimenpiteiden tieteellisen pohjan vahvistaminen
- digitaalisen kehityksen parempi hyödyntäminen
- luontopohjaisten ratkaisujen ja sosiaalisten innovaatioiden laajempi käyttöönotto
- kansalaisten tiedon saatavuuden ja muutoksenhaun mahdollisuuksien parantaminen
- laaja tiedon esille tuonti kahdeksannen ympäristöohjelman tuloksista ja
- kansainvälisen ympäristöpolitiikan edistäminen ja tukeminen.

Mahdollistavat tekijät osallistavat laajasti yhteiskunnan eri toimijoita.

Komissio arvioi säännöllisesti unionin ja jäsenvaltioiden edistymistä ohjelman ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisessa ja raportoi siitä säännöllisesti (4 artikla). Ohjelmaan sisältyy seurantamekanismi, jonka tarkoitus on, että poliittiset päättäjät ja sidosryhmät tietäisivät, ovatko EU ja sen jäsenvaltiot onnistumassa systemaattisen muutoksen toteuttamisessa. Seurantakehyksen tavoitteena on laajentaa ilmasto- ja ympäristötavoitteiden seuranta kattamaan paremmin yhteiskunnan kestävyys, hyvinvointi, palautumis- ja selviytymiskyky, mukaan lukien katastrofivalmius ja -palautuvuus. Seurantamenetelmä rakennetaan niin, että se liitetään yhä tiiviimmin unionin taloudellisiin seurantajärjestelmiin. Tavoitteena on kehittää rajattu määrä keskeisiä indikaattoreita ohjelman tavoitteiden saavuttamisen seurantaan. Indikaattoreita laadittaessa keskeistä on ottaa huomioon laajat tieteelliset aineistot ympäristön sietokyvyn rajoista. Indikaattorit laaditaan yhteistyössä muiden EU-toimijoiden, jäsenvaltioiden ja sidosryhmien kanssa ja tavoitteena on julkistaa indikaattorit vuoden 2021 lopussa.

Artikla 5 mukaan komissio laatii ohjelman arvioinnin 31.3.2029 mennessä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Kyseessä on komission päätösehdotus, joka perustuu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 192 artiklan 3 kohtaan, jonka mukaan Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyvät tavallista lainsäätämisyjärjestystä noudattaen sekä talous- ja sosiaalikomiteaa ja alueiden komiteaa kuultuaan yleiset toimintaohjelmat, joissa vahvistetaan ensisijaiset tavoitteet.

Jotta voidaan varmistaa, että EU ja sen jäsenvaltiot sitoutuvat tähän ohjelmaan ja saavuttavat sen ensisijaiset tavoitteet, päätösehdotuksessa vahvistetaan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta suotuisat edellytykset ja varmistetaan, että edistymistä tavoitteiden saavuttamisessa mitataan säännöllisesti. Yksinään jäsenvaltiot eivät kuitenkaan voi saavuttaa päätösehdotuksen tavoitteita. Koska ympäristö- ja ilmastopolitiikka on hajautettua politiikkaa ja kuuluu EU:n jaettuun toimivaltaan, tämän ohjelman yhtenä tavoitteena on saada kaikki kolme EU:n toimielintä ja jäsenvaltiot sitoutumaan yhdessä sen tavoitteisiin sekä tarjota poliittisille päättäjille ja muille

sidosryhmille, kuten alueille ja kunnille, yrityksille, työmarkkinaosapuolille, kansalaisjärjestöille ja yksittäisille kansalaisille, ennakoitavat toimintaolosuhteet.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Tavallinen lainsäätämisympäristö.

Ehdotuksen käsittely Euroopan parlamentissa ei vielä ole alkanut. Ympäristövaliokunnan raporttoijana toimii Grace O'Sullivan (Vihreät/IE).

Kansallinen valmistelu

Käsittely ympäristöjaostossa (EU23) 3.11.2020.

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Kyseessä on komission päätösehdotus unionin toimintaohjelmasta, jolla ei ole suoria vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Ahvenanmaan maakuntahallituksen lausunnossa (10.11.2020) todetaan, että maakuntahallitus tukee päätöstä uudesta ympäristöohjelmasta ja sen kuutta aihepiireittäin jaoteltua tavoitetta. Maakuntahallitus korostaa johdonmukaisen ja tehokkaan ympäristöpolitiikan merkitystä, samalla kun sen tulisi sallia tarvittavat mukautukset maantieteellisiin olosuhteisiin.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia arvioidaan siinä vaiheessa, kun mahdolliset päätösehdotuksen perusteella annettavat lainsäädäntöehdotukset tulevat myöhemmässä vaiheessa vireille.

Ehdotuksella ei ole vaikutuksia EU:n budjettiin. Komissio esittää kuitenkin yhteensä 17 virkamiehen palkkaamista Euroopan ympäristötoimistoon (15) ja Euroopan kemikaalivirastoon (2). Rahoitus tähän lisäresurssiin siirrettäisiin LIFE-rahoitusohjelmalle budjetoiduista varoista.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2020) 652 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies, Jaakko Kuisma, YM, jaakko.kuisma@ym.fi, 0295 250 442
Erityisasiantuntija, Mervi Mattila, mervi.mattila@ym.fi, 0295 250 178

EUTORI-tunnus

EU/2020/1524

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
